

Sadržaj

O autorima	xvii
Predgovor	xxii
Riječ urednice	xxiv
1. DIO Razvitak europske integracije	1
1. poglavlje – dr. sc. Ljerka Mintas Hodak	
Povijest europskih integracija	3
1.1. Uvod	4
1.2. Početci europskog integriranja	5
1.2.1. Europa poslije drugog svjetskog rata	5
1.2.1.1. Bipolarna podjela Europe i hladni rat	5
1.2.1.2. Nova poslijeratna politička strategija	7
1.2.2. Prve supranacionalne zajednice	15
1.2.2.1. Europska zajednica za ugljen i čelik	16
1.2.2.2. Europska obrambena zajednica i Europska politička zajednica	18
1.3. Rimski ugovori	19
1.3.1. Europska ekonomska zajednica i Europska zajednica za atomsku energiju (EUROATOM)	19
1.3.1.1. Carinska unija	22
1.3.1.2. Zajednička agrarna politika	23
1.3.1.3. Novi oblici odlučivanja	24
1.3.1.4. Jačanje uloge Europskog parlamenta	25
1.3.1.5. Europski monetarni sustav	27
1.3.1.6. Europska politička suradnja	28
1.3.1.7. Proširenje na nove članice	28
1.3.1.8. Uspostava zajedničkog tržišta	29
1.3.2. Ubrzanje uspostave zajedničkog tržišta - Jedinstveni europski akt	32
1.4. Europska (ekonomsko-monetarna) unija	33
1.4.1. Okolnosti koje su dovele do stvaranja Europske unije	33
1.4.2. Ugovor o Europskoj uniji	36
1.4.3. Ekonomsko-monetarna unija	38
1.5. Pripreme za proširenje EU-a	38
1.5.1. Dva nova proširenja	38
1.5.2. Ugovor iz Amsterdama	39
1.5.3. Ugovor iz Nice	41

1.6. Od europskog Ustava do Lisabonskog ugovora	42
1.7. Određenje prirode EU	47
1.7.1. Pravna priroda EU-a	47
1.7.2. Teorije o naravi EU-a	49
1.8. Zaključak	55

2. poglavlje – dr. sc. Ljerka Mintas Hodak

Širenje europske integracije	61
2.1. Uvod	62
2.2. Prvo proširenje: Irska, V. Britanija, Danska (1973.)	64
2.2.1. Velika Britanija	64
2.2.2. Irska, Danska i Norveška	66
2.3. Drugo proširenje: Grčka (1981.)	68
2.4. Treće proširenje: Španjolska, Portugal (1986.)	70
2.5. Četvrto proširenje: Austrija, Švedska, Finska (1995.)	71
2.5.1. Tijek proširenja na Austriju, Švedsku i Finsku	71
2.5.2. EFTA i EEA	72
2.6. Peto proširenje: (Luksemburg i Helsinki) – Malta, Cipar, Latvija, Litva, Slovačka, Mađarska, Estonija, Slovenija, Češka i Poljska (2004.)	73
2.6.1. Naslijede s kojim su tranzicijske države ušle u proces pristupanja Uniji	74
2.6.2. Kopenhaški kriteriji za članstvo u EU (1993.)	79
2.6.3. Predpristupna strategija	80
2.6.4. Ojačana predpristupna strategija	81
2.6.5. Tijek priprema država kandidatkinja za punopravno članstvo	82
2.7. Šesto proširenje: Rumunjska i Bugarska (2007.)	86
2.8. Postupak od podnošenja zahtjeva za članstvo do potpisivanja ugovora o pristupanju	86
2.9. Zaključak	89

2. DIO Institucije i pravni sustav Europske unije 93

3. poglavlje – dr. sc. Ljerka Mintas Hodak

Institucije Europske unije	95
3.1. Općenito o institucijama EU	96

3.2. Vijeće Europske unije	98
3.2.1. Osnovne značajke Vijeća Europske unije	98
3.2.2. Ustroj Vijeća	100
3.2.3. Donošenje odluka u Vijeću	106
3.2.4. Promjene koje je predviđao Ustav EU-a	109
3.2.5. Lisabonski ugovor	111
3.3. Europsko vijeće	114
3.3.1. Sastav i značaj	114
3.3.2. Nedoumice koje unosi funkcija Predsjednika Europskog vijeća	116
3.4. Europska komisija	117
3.4.1. Sastav i uloga	117
3.4.2. Zadatci Komisije	122
3.5. Europski parlament	127
3.5.1. Značaj i ovlasti	127
3.5.2. Sastav i ustroj	132
3.5.3. Promjene koje donosi Lisabonski ugovor	134
3.6. Sud pravde EU-a	141
3.6.1. Općenito	141
3.6.2. Sud pravde	144
3.6.3. Opći sud	146
3.6.4. Specijalizirani sudovi	147
3.7. Ostala tijela, agencije i interesne skupine	148
3.7.1. Ostala tijela	148
3.7.2. Agencije	150
3.7.3. Interesne skupine	151

4. poglavlje – mag. iur. Helena Majić

Pravni sustav i regulatorni postupci u EU	157
4.1. Uvod	158
4.2. Opća načela pravnog sustava Europske unije	159
4.3. Pravni akti institucija Europske unije	165
4.3.1. Izvori prava Europske unije	165
4.3.2. Obvezujući i neobvezujući pravni akti	168
4.3.3. Reforma pravnih akata prema Lisabonskom ugovoru	171
4.3.3.1. Pravni akti i tri stupa Europske unije	171
4.3.3.2. Podjela na zakonodavne i nezakonodavne akte te delegirane i provedbene akte	172
4.4. Postupci u kojima se donose pravni akti Europske unije	175

4.4.1. Vrste postupaka do Lisabonskog ugovora	175
4.4.2. Postupak suodlučivanja – redoviti postupak za donošenje pravnih akata u EU	176
4.5. Nadležnost institucija Europske unije	179
4.5.1. Isključiva nadležnost	179
4.5.2. Podijeljena (konkurentna) nadležnost EU i država članica	180
4.5.3. Posebna područja pomoćnih i komplementarnih mjera	181
4.5.4. Posebna obveza država članica da koordiniraju vlastite politike	182
4.6. Organizacija pravosuđa u Europskoj uniji	183
4.6.1. Sud pravde Europske unije	183
4.6.2. Uloga nacionalnih sudova u primjeni prava Europske unije	184
4.7. Zaključak	185

3. DIO Unutarnje tržište, tržišne slobode i njihova zaštita u EU **189**

5. poglavlje – Mislav Mataija, LLM

Pravo unutarnjeg tržišta	191
5.1. Unutarnje tržište	192
5.1.1. Uvod	192
5.1.1.1. Pozitivna i negativna integracija	193
5.1.1.2. Zašto slobodna trgovina?	193
5.1.1.3. Ekonomska integracija i Europska unija	194
5.1.2. Pravo unutarnjeg tržišta – regulatorne metode	195
5.1.2.1. Pozitivna integracija – mukotrpana izgradnja unutarnjeg tržišta	196
5.1.2.2. Negativna integracija – način ispitivanja nacionalnih mjera	198
5.2. Sloboda kretanja roba	200
5.2.1. Novčane mjere	200
5.2.1.1. Carine i pristojbe s istovrsnim učinkom	201
5.2.1.2. Diskriminatorni porezi	202
5.2.2. Nenovčane mjere	203
5.2.2.1. Količinska ograničenja	204
5.2.2.2. Mjere s istovrsnim učinkom	205
5.2.2.3. Jednako i nejednako primjenjive mjere	206
5.3. Sloboda kretanja ljudi	211
5.3.1. Uvod	211
5.3.2. Slobodno kretanje radnika u EU	211
5.3.2.1. Razgraničenje s drugim tržišnim slobodama i definicija radnika	212
5.3.2.2. Ograničenja slobode kretanja radnika	213
5.3.2.3. Opravdanja ograničenja	214

5.3.3. Sloboda kretanja ljudi i građanstvo EU-a	216
5.3.3.1. Sekundarno pravo – Direktiva o građanstvu	217
5.3.3.2. Državljeni trećih zemalja	218
5.4. Sloboda kretanja usluga i poslovnog nastana	219
5.4.1. Sloboda kretanja usluga	219
5.4.1.1. Pojam usluge	220
5.4.1.2. Modaliteti pružanja usluga	222
5.4.1.3. Ograničenja slobode pružanja usluga	223
5.4.1.4. Opravdanje ograničenja	224
5.4.1.5. Sloboda pružanja usluga i druge društvene vrijednosti	225
5.4.1.6. Pozitivna integracija – Direktiva o uslugama	227
5.4.2. Sloboda poslovnog nastana	228
5.4.2.1. Definicija ograničenja i način opravdanja	229
5.4.2.2. Poseban problem: uzajamno priznanje kvalifikacija	230
5.4.2.3. Poslovni nastan društava	232
5.4.2.4. Sekundarno pravo	233
5.5. Sloboda kretanja kapitala	233
5.5.1. Uvod	233
5.5.2. Odnos ove slobode i ekonomske monetarne unije	234
5.5.3. Definicija kretanja kapitala	235
5.5.4. Ograničenja slobode kretanja kapitala	238
5.6. Zaključna razmatranja o tržišnim slobodama	239
5.6.1. Interne situacije i obrnuta diskriminacija	239
5.6.2. Horizontalni učinak tržišnih sloboda	241
5.6.3. Tržišne slobode i temeljna prava	242
5.6.4. Zaključak	243

6. poglavlje – mr. sc. Mladen Cerovac

Pravo tržišnog natjecanja u EU	247
6.1. Tržišno natjecanje i njegova zaštita	248
6.1.1. Razvitak prava tržišnog natjecanja	248
6.2. Uloga prava tržišnog natjecanja u EU	250
6.3. Podjela prava tržišnog natjecanja u EU	251
6.3.1. Pravo tržišnog natjecanja u širem smislu	251
6.3.2. Pravo tržišnog natjecanja u užem smislu	251
6.4. Temeljni pojmovi prava tržišnog natjecanja	255
6.4.1. Pojam poduzetnika	255
6.4.2. Pojam mjerodavnog tržišta	256
6.4.2.1. Proizvodna dimenzija	258

6.4.2.2. Zemljopisna dimenzija	258
6.4.2.3. Vremenska dimenzija	259
6.4.3. Pojam tržišne snage poduzetnika	259
6.4.3.1. Kriteriji za procjenu tržišne snage poduzetnika	260
6.4.3.2. Pravila o tržišnom natjecanju primjenjuju se na poduzetnike određene tržišne snage	261
6.4.4. Pojam vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu	262
6.4.4.1. Pretpostavka vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu	263
6.4.4.2. Oblici vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu	264
6.5. Oblici narušavanja slobode tržišnog natjecanja	264
6.5.1. Zabranjeni sporazumi stranaka	264
6.5.1.1. Sporazumi stranaka	264
6.5.1.2. Zabranjeni sporazumi poduzetnika	265
6.5.1.3. Karteli	266
6.5.1.4. Pravne posljedice sklapanja zabranjenog sporazuma	266
6.5.1.5. Izuzeća ograničavajućih sporazuma od opće zabrane	266
6.5.1.6. Skupna izuzeća sporazuma	269
6.5.1.7. Pojedinačna izuzeća sporazuma	270
6.5.1.8. Sporazumi male vrijednosti (de minimis)	271
6.5.2. Zlouporaba vladajućeg položaja na tržištu	271
6.5.3. Zabranjene koncentracije	274
6.5.3.1. Pojam koncentracije poduzetnika	274
6.5.3.2. Kontrola koncentracija	274
6.5.3.3. Pravni oblik koncentracija	275
6.5.3.4. Zabranjene koncentracije	275
6.5.3.5. Prijava koncentracije	276
6.5.3.6. One-stop shop	277
6.5.3.7. Postupak ocjene koncentracije	278
6.6. Tijela za zaštitu tržišnog natjecanja u EU	281

7. poglavlje – mr. sc. Mladen Cerovac

Državne potpore u Europskoj uniji	285
7.1. Uvod	286
7.2. Općenito o državnim potporama u EU-u	287
7.3. Određenje državne potpore u EU-u	288
7.4. Instrumenti dodjele državnih potpora	289
7.4.1. Subvencije	298
7.4.2. Porezna izuzeća, oprost poreznog duga i doprinosa	290
7.4.3. Udjeli u temeljnom kapitalu	290
7.4.4. Povoljni krediti	290

7.4.5. Porezni dug	291
7.4.6. Državna jamstva	291
7.5. Kriteriji za utvrđivanje postojanja državne potpore	291
7.5.1. Transfer državnih sredstava	292
7.5.2. Ekonomska prednost	294
7.5.3. Selektivnost	295
7.5.4. Učinak na tržišno natjecanje i trgovinu između država članica EZ-a	297
7.6. Pojam nedopuštene državne potpore	297
7.7. Dopuštene državne potpore	298
7.7.1. Automatska izuzeća	299
7.7.2. Diskrecijska izuzeća	301
7.8. Kategorije državnih potpora	304
7.8.1. Regionalne državne potpore	304
7.8.2. Horizontalne državne potpore	305
7.8.3. Sektorske državne potpore	305
7.9. Kontrola državnih potpora u EZ	305
7.9.1. Uloga Europske komisije	306
7.9.2. Postupak kontrole državnih potpora	306
7.9.2.1. Formalni istražni postupak	307
7.9.2.2. Stalni nadzor nad državnim potporama	309
7.9.2.3. Opća pravila za skupna izuzeća državnih potpora	310

4. DIO Ostale politike Europske unije 313

8. poglavlje – mr. sc. Michael Faulend i mr. sc. Vedran Šošić

Europska monetarna unija	315
8.1. Uvod	316
8.2. Troškovi i koristi monetarne unije – teorijska podloga	317
8.2.1. Teorija optimalnih valutnih područja	318
8.2.2. Teorija endogenosti optimalnih valutnih područja i specijalizacije	323
8.3. Eurozona i kriteriji optimalnog valutnog područja	324
8.4. Začetci ideje o stvaranju europske Ekonomske i monetarne unije i zajedničke valute	327
8.5. Stvaranje europske Ekonomske i monetarne unije i zajedničke valute eura	332
8.6. Institucionalno uređenje, strategija monetarne politike i njena implementacija	342

x Sadržaj

8.6.1. Institucionalno uređenje	344
8.6.2. Strategija monetarne politike	345
8.6.3. Implementacija monetarne politike i njeni instrumenti	347
8.7. Euro – postignuća u deset godina postojanja i izazovi u nadolazećem razdoblju	353
8.7.1. Postignuća eura na unutarnjem planu	354
8.7.2. Međunarodna postignuća eura	356
8.7.2.1. Privatna uporaba eura	362
8.7.2.2. Službena uporaba eura	364
8.8. Zaključna razmatranja - Izazovi za euro u nadolazećem razdoblju	366

9. poglavlje – mr. sc. Michael Faulend i mr. sc. Vedran Šošić

Koordinacija ekonomskih politika u Europskoj uniji **373**

9.1. Uvod	374
9.2. Oblici koordinacije ekonomskih politika i njihov institucionalni okvir	375
9.3. Proceduralni mehanizmi za koordinaciju ekonomskih politika	378
9.3.1. Načelne smjernice za koordinaciju ekonomskih politika i integralne smjernice za rast i zaposlenost	378
9.3.2. Pakt o stabilnosti i rastu	380
9.3.3. Luksemburški proces	384
9.3.4. Cardiffski proces	386
9.3.5. Kelnski proces	387
9.4. Iskustva vezana uz koordinaciju ekonomskih politika i izazovi u nadolazećem razdoblju	388

10. poglavlje – prof. dr. sc. Nikola Mijatović

Usklađivanje poreza pod okriljem EU-a **393**

10.1. Uvod	394
10.2. Usklađivanje posrednih poreza	395
10.2.1. Usklađivanje poreza na dodanu vrijednost	395
10.2.1.1. Pripremne radnje	396
10.2.1.2. Razvojni tijek europskog sustava poreza na dodanu vrijednost	397
10.2.1.3. Osnovne odrednice europskog sustava poreza na dodanu vrijednost	399
10.2.2. Usklađivanje trošarina	400
10.2.2.1. Pripremne radnje	401

10.2.2.2. Razvojni tijek usklađivanja trošarina	402
10.2.2.3. Osnovne odrednice usklađenih trošarina	404
10.3. Usklađivanje neposrednih poreza	405
10.3.1. Usklađivanje oporezivanja dobiti	406
10.3.1.1. Pripremne radnje i razvojni tijek usklađivanja poreza na dobit	407
10.3.1.2. Smjernica o trgovačkom društvu majki i kćeri	408
10.3.1.3. Smjernica o fuziji	410
10.3.1.4. Konvencija o arbitražnom postupku	412
10.3.1.5. Plaćanje kamata i pristojbi na ime licencija između povezanih društava	412
10.3.2. Usklađivanje oporezivanja dohotka	413
10.3.2.1. Povijesni razvoj i razvojni tijek usklađivanja oporezivanja dohotka	413
10.3.2.2. Smjernica o porezu na prihode od kamata	414
10.3.2.3. Oporezivanje dividendi isplaćenih fizičkim osobama	414
10.4. Zaključak	415

11. poglavlje – Božena Vidović, LL.M

Zajednička poljoprivredna politika	419
11.1. Razlozi za zajedničku poljoprivrednu politiku	420
11.1.1. Početci ZPP-a	421
11.1.2. Početci zajedničke ribarske politike	422
11.1.3. Problemi	422
11.2. Temelj zajedničke poljoprivredne politike	423
11.2.1. Ciljevi i načela ZPP-a	424
11.2.2. Zajednička organizacija tržišta	428
11.2.3. Strukturna poljoprivredna politika	432
11.3. Reforme	434
11.3.1. Mansholtov plan	434
11.3.2. Plan Delors I	434
11.3.3. McSharrijev plan	435
11.3.4. Agenda 2000	436
11.3.5. Fischlerova reforma	438
11.3.6. Health check	438
11.4. Zajednička poljoprivredna politika i proširenje na nove članice Unije	439
11.5. Poljoprivreda i ulazak Hrvatske u Europsku uniju	442
11.6. Zaključak	444

12. poglavlje – Božena Vidović, LLM

Europska politika zaštite okoliša	447
12.1. Uvod	448
12.2. Početci zajedničke politike zaštite okoliša	448
12.2.1. Razlozi zajedničke politike zaštite okoliša	448
12.2.2. Mogućnosti politike zaštite okoliša	449
12.2.3. Razvoj europske politike zaštite okoliše prije 1987.	451
12.3. Politika zaštite okoliša na temelju europskog zakonodavstva	452
12.3.1. Ciljevi politike zaštite okoliša	453
12.3.2. Načela politike zaštite okoliša	453
12.3.3. Financiranje i provedba	455
12.3.4. Donošenje odluka – akteri u politici zaštite okoliša	455
12.4. Sredstva ostvarivanja politike zaštite okoliša	457
12.4.1. Peti i šesti akcijski programi	457
12.4.2. Održivi razvoj	460
12.4.3. Trgovanje emisijama	462
12.4.4. Vanjska politika na području zaštite okoliša	463
12.5. Europska politika zaštite okoliša i nove države članice	464
12.6. Uloga politike zaštite okoliša u Hrvatskoj	467
12.7. Zaključak	472

13. poglavlje – Tomislav Sokol, LLM

Europska socijalna politika	477
13.1. Uvod	478
13.2. Prvotni okvir	478
13.3. Težnja za harmonizacijom - sedamdesete	480
13.4. Jačanje zajedničkog tržišta - osamdesete	481
13.5. Reforma početkom devedesetih godina	482
13.6. Objedinjavanje pravnog okvira – Ugovor iz Amsterdama	483
13.7. Prijelaz stoljeća – Ugovor iz Nice	484
13.8. Ugovor iz Lisabona	484
13.8.1. Ciljevi i opće odredbe	484
13.8.2. Socijalna politika sadržana u UFEU	486
13.8.2.1. Ciljevi socijalne politike	486

13.8.2.2. Nadležnosti Unije	487
13.8.2.3. Socijalni partneri	490
13.8.2.4. Ravnopravnost muškaraca i žena	490
13.8.2.5. Ostale odredbe o socijalnoj politici	491
13.8.3. Druge pravne osnove	491
13.9. Koordinacija sustava socijalne sigurnosti	492
13.10. Izravna primjena UFEU na područje socijalnog zdravstvenog osiguranja	496
13.11. (Revidirana) Lisabonska strategija	500
13.12. Republika Hrvatska	502
13.13. Zaključak	504

14. poglavlje – Smiljan Šimac, LL.M

Zajednička vanjska i sigurnosna politika EU-a 507

14.1. Uvod	508
14.2. Vanjski odnosi Europske unije	509
14.3. Prikaz zajedničke vanjske i sigurnosne politike EU-a	511
14.3.1. Jedinstveni europski akt	513
14.3.2. Ugovor o Europskoj uniji	514
14.3.2.1. Postupak odlučivanja i akti u ZVSP	515
14.3.2.2. Institucije Europske unije u ZVSP	516
14.3.3. Ugovor iz Amsterdama	518
14.3.4. Ugovor iz Nice	520
14.3.5. Lisabonski ugovor	521
14.4. Europska sigurnosna i obrambena politika	524
14.4.1. Europska sigurnosna strategija	525
14.4.2. Aktivnosti u sklopu europske sigurnosne i obrambene politike	527
14.4.3. Struktura i aktivnosti europske sigurnosne i obrambene politike	528
14.4.4. Strateški ciljevi Europske unije	529
14.5. Zajednička vanjska i sigurnosna politika i Republika Hrvatska	531

15. poglavlje – dr. sc. Ljerka Mintas Hodak

Poslovi u području slobode, sigurnosti i pravde u EU 535

15.1. Razlozi nastanka	536
15.2. Povijesni prikaz	537

15.2.1. Pompidu i Trevi grupa te razne radne skupine	537
15.2.2. Schengenski sporazum	538
15.2.3. Zajednička suradnja u poslovima policije i pravosuđa – III stup EU	539
15.2.4. Suradnja policije i pravosuđa na području <i>Slobode, sigurnosti i pravde</i>	542
15.2.5. EUROPOL, EUROJUST i Europska pravosudna mreža	545
15.2.6. Program iz Tempere (1999. - 2004.)	546
15.2.7. Program iz Haaga (2004. – 2009.)	547
15.2.8. Lisabonski ugovor (2009.)	548
15.2.9. Program iz Stockholma (2010. – 2014.)	550
15.3. Zaključak	551

16. poglavlje – dr. sc. Ljerka Mintas Hodak

Politika ljudskih prava u EU

Povelja o temeljnim pravima EU i Konvencija o ljudskim pravima Vijeća Europe

555

16.1. Uvod	556
16.2. Vijeće Europe	558
16.3. Europska konvencija o ljudskim pravima i temeljnim slobodama	560
16.4. Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu	566
16.5. Povelja o temeljnim pravima Europske unije	568
16.5.1. Razvoj ljudskih prava u EZ/EU do donošenja Povelje	568
16.5.2. Sadržaj Povelje o temeljnim pravima u EU	571
16.5.3. Važnost Povelje za europski sustav ljudskih prava	575
16.6. Odnos Povelje i Konvencije	578
16.7. Odnos Europskog suda za ljudska prava i Europskog suda pravde	580
16.8. Zaključak	583

5. DIO Proračun i fondovi Europske unije

587

17. poglavlje – Nataša Mikuš Žigman, MA

Proračun i fondovi EU-a

589

17.1. Proračun Europske unije	590
17.1.1. Karakteristike proračuna	590
17.1.2. Financijska perspektiva, struktura proračuna i postupak donošenja	591

17.1.3. Financijska perspektiva 2007. – 2013.	594
17.2. Programi koje Hrvatska koristi prije članstva u Europskoj uniji	596
17.2.1. CARDS	596
17.2.2. PHARE	598
17.2.3. ISPA	600
17.2.4. SAPARD	601
17.2.5. IPA	602
17.2.6. Načini upravljanja predpristupnim fondovima	603
17.3. Programi otvoreni državama članicama Europske unije i pripreme Hrvatske za njihovo korištenje	604
17.3.1. Fondovi za provedbu kohezijske politike	604
17.3.2. Fondovi za provedbu zajedničke poljoprivredne politike i poticanje ruralnog razvoja	609
17.3.3. Fondovi za provedbu zajedničke ribarske politike	611
17.3.4. Programi zajednice	612
17.4. Hrvatska na putu do europskih fondova namijenjenih državama članicama	613

6. DIO Hrvatska i Europska unija **619**

18. poglavlje – Ivona Ondelj, LL.M.

Hrvatsko putovanje u Europsku uniju	621
18.1. Uvod	622
18.2. Kronološki aspekt hrvatskog puta prema EU	623
18.2.1. Početak odnosa	623
18.2.2. Proces stabilizacije i pridruživanja	623
18.2.3. Stjecanje statusa kandidata	626
18.2.4. Početak pristupnih pregovora, uz kasnije naznake datuma njihovog okončanja	628
18.2.5. „Europske izmjene” hrvatskog Ustava	631
18.2.6. Hrvatski izazovi budućnosti	631
18.3. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju	634
18.3.1. Specifičnosti SSP-a	634
18.3.2. Struktura SSP-a	636
18.3.3. Položaj SSP-a u hrvatskom pravnom poretku	637
18.4. Pristupni pregovori	639
18.4.1. Općenito o pregovorima	639
18.4.2. Poglavlja pregovora	641
18.4.3. Europski programi pomoći Hrvatskoj	654
18.5. Zaključak	656

19. poglavlje – dr. sc. Marko Škreb

Hrvatska i euro	663
19.1. Uvod	664
19.2. Kratka povijest eura i ekonomske i monetarne unije	664
19.3. Europska središnja banka	666
19.4. Članstvo u Eurosustavu	668
19.4.1. Zemlje članice	668
19.4.2. Prednosti i nedostaci ulaska u Eurosustav (monetarnu uniju)	668
19.4.3. Ispunjava li Hrvatska kriterije za ulazak u Eurosustav?	672
19.4.4. Kad bi Hrvatska mogla postati članica Eurozone?	677
19.5. Eurizacija u Hrvatskoj	680
19.6. Euro i hrvatska ekonomska politika. Što činiti?	683
Popis kratica	687
Popis značajnijih presuda i odluka Europskog suda i institucija EU-a	693
Popis literature	699